

שים לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

יהדות

דינים

לבתי ספר עצמאיים

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון — (11x8) — 88 נקודות

פרק שני — (12x1) — 12 נקודות

סך הכול — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון — הלכה למעשה (88 נקודות)

ענה על שמונה מן השאלות 1-14.

בשאלות שבחרת, ענה על כל הסעיפים (לכל שאלה — 11 נקודות).

1. הלכות מוקצה

א. לפניך שלושה סוגי מוקצה: כלי שמלאכתו לאיסור, מוקצה מחמת מיאוס ומוקצה מחמת איסור.

(1) הסבר כל אחד מהם, והבא דוגמה לשניים מהם.

(2) בנוגע לכל אחד מן הסוגים האלה — ציין אם מותר בשבת לטלטל אותו לצורך גופו, אם מותר לטלטל אותו

לצורך מקומו ואם מותר לטלטל אותו לצורך עצמו.

(9 נקודות)

ב. מהו איסור "נולד"? הבא דוגמה לאיסור זה. (2 נקודות)

2. תפילות שבת

א. כתוב מדוע מוסיפים כל אחד מפרקי התפילה האלה בתפילת שחרית של שבת:

(1) "נשמת כל חי"

(2) "לא-ל אשר שבת"

(2 נקודות)

ב. (1) מהו זמנה של תפילת מוסף מלכתחילה?

(2) מהו זמנה של תפילת מוסף בדיעבד?

(3) האם לתפילת מוסף יש תשלומין? הסבר את תשובתך.

(6 נקודות)

ג. אדם שבמקום להתפלל תפילת מוסף של שבת, התפלל תפילה אחרת של שבת, ולפני שהתחיל "רצה"

נזכר שטעה — מה עליו לעשות? (3 נקודות)

3. הלכות יום טוב

א. "לישה מותרת ביום טוב, ומכל מקום לא ימדוד את הקמח".

כיצד ינהג אדם הזקוק ביום טוב לכמות מסוימת של קמח? (3 נקודות)

ב. כיצד יש לנהוג ב"חלה" שמפרישים ביום טוב? הסבר מדוע. (4 נקודות)

ג. כתוב שתי מלאכות (מלבד לישה) שהותרו ביום טוב לצורך אוכל נפש, ושתי מלאכות שהותרו ביום טוב

גם שלא לצורך אוכל נפש. (4 נקודות)

4. הלכות ברכות על חמשת מיני דגן

- א. (1) מהי "פת הבאה בכיסנין"? בתשובתך כתוב שתי דעות.
 (2) מה מברכים לפני אכילת "פת הבאה בכיסנין"? בתשובתך התייחס לשתי אפשרויות.
 (8 נקודות)
- ב. אדם התכוון לאכול מעט מיני מאפה ובירך עליהם "בורא מיני מזונות". לאחר שהחל לאכול, שינה את דעתו והחליט לאכול יותר משהתכוון בהתחלה. באיזה מקרה עליו לברך "המוציא" על המאפים שנותרו? (3 נקודות)

5. כללים בברכה אחרונה

- א. (1) על מה מברכים ברכה "מעין שלוש"? בתשובתך התייחס למאכלים ולמשקים.
 (2) מדוע ברכה זו נקראת "מעין שלוש"?
 (6 נקודות)
- ב. (1) אדם שאכל כזית ענבים ותפוח שלם — מה עליו לברך לאחר מכן?
 (2) אדם שאכל כזית ענבים ושתה כוס מים — מה עליו לברך לאחר מכן?
 (5 נקודות)

6. דיני ברכת שהחיינו והטוב והמיטיב

- א. יש מקרים שבהם מברכים על שמועה טובה "שהחיינו" ויש מקרים שבהם מברכים על שמועה טובה "הטוב והמיטיב".
 מהו הכלל שעל פיו נקבע איזו ברכה לברך? (4 נקודות)
- ב. כתוב מדוע האדם שעושה כל אחת מן הפעולות האלה אינו מברך שהחיינו:
 (1) אכילת ירקות
 (2) הרחת ריח
 (3) קניית ספרי קודש
 (7 נקודות)

7. דיני פסוקי דזמרה

- א. (1) מדוע אומרים "מזמור לתודה" בתפילה, וכיצד יש לומר מזמור זה?
 (2) יש זמנים שבהם לא אומרים בתפילה "מזמור לתודה".
 ציין שני זמנים כאלה, והסבר מדוע בזמנים שצינת אין אומרים מזמור זה.
 (7 נקודות)
- ב. אדם המתפלל פסוקי דזמרה —
 (1) האם מותר לו לענות "אמן" למשמע ברכה?
 (2) האם מותר לו לומר עם הציבור את הפסוק "שמע ישראל"?
 (3) האם מותר לו לענות "ברוך הוא וברוך שמו"?
 (4 נקודות)

8. הלכות "יעלה ויבוא" ו"עננו"

- א. אדם שמתפלל ונזכר שלא אמר "יעלה ויבוא" בתפילתו — צריך לחזור לראש התפילה במקרים מסוימים.
 (1) במקרים אלה, באיזה שלב של התפילה נזכר שלא אמר "יעלה ויבוא"?
 (2) באילו תפילות חל דין זה?
 (3) כמה זמן עליו להמתין לפני שיחזור לראש התפילה?
 (6 נקודות)
- ב. באיזו ברכה בתפילת עמידה מוסיף היחיד ביום התענית את תפילת "עננו"?
 (2) אדם ששכח לומר את תפילת "עננו" ונזכר לאחר שסיים את הברכה שבה מוסיפים תפילה זו — מהו הדין?
 בתשובתך התייחס לשני מצבים.
 (5 נקודות)

9. מידות שירגיל בהן האדם את עצמו

- א. "ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא, י"ט, י"ח).
 (1) מהו הטעם של מצווה זו לפי דברי הקיצור שולחן ערוך?
 (2) כיצד יש לקיים מצווה זו?
 (3) באיזה מקרה אדם שעובר על מצווה זו "אין לו חלק בעולם הבא"?
 (6 נקודות)
- ב. "הוכח תוכיח את עמיתך" (ויקרא, י"ט, י"ז).
 (1) על אילו סוגי עבירות אדם צריך להוכיח את חברו?
 (2) כיצד יש לקיים את מצוות התוכחה?
 (3) באיזה מקרה אסור לאדם להוכיח את חברו?
 (5 נקודות)

10. ההתרחקות מן הכעס ואיסור נקימה ונטירה

א. (1) הכעס "היא מידה רעה מאוד וראוי לאדם להתרחק ממנה מאוד".

עד כמה אדם צריך להרחיק את עצמו ממידת הכעס?

(2) באיזה מקרה מותר לאדם להראות את עצמו ככועס?

(5 נקודות)

ב. (1) הסבר מהי נקימה ומהי נטירה.

(2) באיזה אופן אדם רשאי לנקום באויביו?

(6 נקודות)

11. הלכות כלאי בגדים

א. ציין אם בכל אחד מן הפריטים האלה חל איסור כלאי בגדים:

(1) מגבת

(2) וילון

(3) פרוכת של ארון קודש

(4) מצעים

(6 נקודות)

ב. ציין אם האדם שעושה כל אחת מן הפעולות האלה עובר על איסור כלאי בגדים:

(1) חיבור אריגי צמר ופשתן בִּמְכָלָב (מהדק סיכות, "שדכן")

(2) תפירה של מעיל מעור כבש בחוט פשתן

(2 נקודות)

ג. אדם שהעביר חוט אחד ביריעת צמר וביריעת פשתן — האם עבר על איסור כלאיים? בתשובתך התייחס

לשתי אפשרויות. (3 נקודות)

12. הלכות כשרות

א. (1) הסבר מדוע אין להכשיר כבד במליחה.

(2) הסבר כיצד יש להכשיר כבד.

(3 נקודות)

ב. יש להטביל כלים חדשים שנקנו מגוי.

(1) לאיזה שימוש נועד כלי שחייב בטבילה?

(2) מאילו חומרים עשויים כלים שחייבים בטבילה?

(3) כלי שחייב גם בטבילה וגם בהגעלה — איזו מן הפעולות קודמת?

(5 נקודות)

ג. על איזה סוג של מזון חל איסור "חדש"?

(2) היכן נוהג איסור "חדש"?

(3 נקודות)

13. הלכות גנבה, גזלה ונזקי ממון

א. באר כל אחד מן האיסורים האלה:

(1) "לא תחמוד" (שמות, כ', י"ד)

(2) "ולא תתאווה" (דברים, ה', י"ח)

(3) "ולא תגזל" (ויקרא, י"ט, י"ג)

(6 נקודות)

ב. עץ ששייך לאדם מסוים ופירותיו נשרו לרשות הרבים — מהו הכלל שעל פיו נקבע אם למוצא אותם מותר לאוכלם?

(3 נקודות)

ג. באיזה מקרה מותר לאדם למנוע מעצמו נזק, אף על פי שבכך יגרום נזק לחברו? (2 נקודות)

14. הלכות כיבוד אב ואם

א. בן שאביו ביזה אותו ברבים וגרם לו נזק — כיצד מותר לבן להגיב על מעשי אביו, ומה אסור לו לעשות?

(3 נקודות)

ב. מי שאביו רשע — כיצד עליו לנהוג כלפי אביו? (2 נקודות)

ג. האם אישה נשואה חייבת במצוות כיבוד אב ואם? בתשובתך התייחס לשתני אפשרויות. (3 נקודות)

ד. על פי קיצור שולחן ערוך, כתוב שתי דוגמאות לכיבוד אב ואם ושתי דוגמאות למורא אב ואם. (3 נקודות)

פרק שני — מושגים בהלכה (12 נקודות)

ענה על שאלה 15.

15. לפניך שבעה מושגים. הסבר בקצרה שלושה מן המושגים. לכל מושג שהסברת, כתוב הלכה אחת הקשורה אליו

(לכל מושג — 4 נקודות).

א. רוכב כמהלך

ב. תוך כדי דיבור

ג. נתפזרו העבים

ד. עירוב תבשילין

ה. זקן מכובד

ו. ריח שאין לו עיקר

ז. גזרה משום שחיקת סממנים

בהצלחה!